

na vysoké škole byla v semináři programování jediná dívka. Dita Příkrylová si řekla, že to změní. Dnes řídí firmu czechitas, která otevřela svět informačních technologií deseti tisícům žen a dětí. a tím nekončí.

Dostat se k Dítě Příkrylové není tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Ne že by měla kolem sebe armádu bodyguardů. Důvod je daleko prostší: na Google mapách jsou uvedeny dvě adresy její firmy Czechitas – a obě jsou špatně. To, že se nakonec dostanu na správné místo v areálu holešovické tržnice, je spíš náhoda. „My o tom bugu (chybě) víme, ale to byste nevěřila, jak zdoluhavý proces je to změnit. Stejně se ale asi brzo budeme stěhovat, tak je to už jedno,“ směje se mladá žena s bohatou hřívou tmavých vlasů a vypracovanými pažemi, které svědčí o zálibě v horolezectví. Zjevně ji ten paradox neudivil tak jako mě: firma, která se zabývá digitalizací a vzděláváním lidí v oboru informačních technologií (IT), která naučila programovat deset tisíc žen a dětí za pět let, nedokáže změnit v Googlu svoji adresu. A pak po nás, obyčejných smrtelnících, chtějí, abychom z IT neměli strach!

* Jaké aplikace už jste dneska použila?

Po cestě do práce jsem použila úplně běžné pracovní aplikace: Slack, Gmail, Trello, sociální sítě. A taky aplikaci k Oura ringu (prsten se senzorem, který dokáže sledovat spánek a další aktivity, které se zobrazují v aplikaci na telefonu).

* Nestresuje vás sledování toho, jak spíte nebo kolik toho denně ujdete?

Vůbec ne. Spíš je to úleva než stres. Ten prsten měří teplotu a tepovou frekvenci během spánku i ve dne a ze všech těch dat včetně vaší fyzické aktivity předešlý den vám každé ráno udělá takzvaný readiness score. Můžete tam zadat i další údaje, třeba že jste pila alkohol nebo že se cítíte unaveně nebo jste nemocná. A z toho všeho pak vyjde nějaké doporučení, třeba „take it easy today“, a já vím, že bych se neměla přepínat. Nebo i naopak: když spím jen pět hodin, tak bych si myslela, že budu asi unavená, ale prsten změří, že tři hodiny z toho byl hluboký spánek, který je daleko vydatnější. Takže vlastně vyspaná jsem.

* Jinými slovy telefon vám řekne, že se máte cítit dobře, tak se tak cítíte.

Samozřejmě člověk musí poslouchat i svoje tělo. Tohle je spíš takové ujištění, že to, jak se cítím, má nějaké opodstatnění. Hlídám si hlavně fyzickou aktivitu. Jsem hodně sportovní člověk a potřebuju připomínat, že teď je čas na regeneraci. Hodně se hýbu i během pracovní doby, na schůzky jezdím na Rekolech, dost chodím pěšky, takže mi vyhovuje, když mi něco řekne: Zpomal. Nebo mi naopak pípne mobil s upozorněním, že už moc dlouho sedím a mám si protáhnout nohy.

* V Czechitas se věnujete tomu, aby v oboru IT v Česku pracovalo víc žen. V současné době je jich tam sedm procent, což je malé číslo hlavně ve srovnání s jinými postkomunistickými zeměmi, třeba s Estonskem, kde je ajťáček více než devatenáct procent. Čím to je?

Na to není jednoznačná odpověď. Možná je to kvůli tomu, že u nás je víc průmyslu, kde se ženy také uplatní, ale nepovažuje se to za IT. Kdežto třeba v Rumunsku nebo Bulharsku je IT velká věc a je naprosto přirozené, že lidé, včetně žen, studují technické školy. V Estonsku to bylo jinak. To si před dvaceti lety zvolilo, že bude digitální velmocí, že bude mít nejlepší e-government na světě, a za tím si šlo a investovalo do vzdělávání. Ženy nešlo obejít.

* Přitom i u nás bylo v počátcích digitalizace v IT dost žen, uvádí se až jedna třetina. Kam se ztratily? A dostaneme se zase někdy na takovou hodnotu?

Asi nedostaneme, nebo ne brzo. To je prokázaná věc, že až když se u nějaké minority překročí 15- až 20procentní zastoupení, tak teprve tehdy začne rychle, třeba i exponenciálně růst. Ale ten vysoký podíl žen v **IT** kolem roku 1990 byl způsoben spíš tím, že se to úplně jinak počítalo. Pod **IT** tehdy spadaly i profese, které už tam dnes nepatří nebo vůbec neexistují. Co byl tehdy počítač? Neexistoval internet, nebyl Google. Byly to ženy, které například obsluhovaly různé stroje nebo pracovaly v administrativě a občas použily počítač. Ono se to špatně počítá i dnes. Pod **IT** patří strašně moc oborů, takže kdybyste počítala jen programátorky, bylo by to ještě daleko míň než sedm procent, to by nebylo snad ani procento. Ale jakmile přidáte i testování, management, tak je to hned jinak.

* Váš otec pracoval v **IT** už v době, kdy tady počítače teprve začínaly. Myslíte, že to bylo díky němu, že se nakonec věnujete stejnému oboru?

Tatínek vystudoval strojármu, dlouho jsem tomu, co dělá, moc nerozuměla, brala jsem to tak, že dělá prostě něco u strojů. Když přišly na začátku devadesátých let počítače, byl mezi prvními, kdo ho měli doma, a zkoumal, co se s ním dá dělat. Pořád seděl ve své pracovně, obklopený disketami, a tam jsem se s počítačem poprvé setkala já.

* Kolik vám bylo let?

To jsem byla ještě ve školce. Počítač pro mě byl přirozená hračka. Dokonce se ukazuje, že do **IT** spoustu žen přilákaly právě hry, třeba The Sims, kde si stavíte dům, vybavujete ho nábytkem, panáčkům se staráte o náladu, oblékáte je a tak dále. Tu jsem samozřejmě hrála taky, ale i Arkády, Wolfensteina...

* Myslíte, že byste se k **IT** dostala i samospádem? Bez tatínka v oboru?

To nevím. Ale určitě hrálo roli to, že táta nedělal žádné rozdíly, jestli jsem holka, nebo kluk. Že mě k tomu pustil. Možná přispělo i to, že jsem bráchu k mé starší sestře „dostala“ až relativně pozdě, když mi bylo osm. Takže jsem dělala i klučičí sporty a bylo to pro mě přirozené. Ale definitivně mě k **IT** přitáhlo spíš to, že ho šla studovat moje nejlepší kamarádka Mirka. Já jsem tehdy milovala spíš matematiku než počítače. Hrozně mě bavilo řešit složité úlohy pomocí algoritmizace, už od páté třídy jsem se zúčastňovala všech možných matematických a fyzikálních soutěží Matematickým klokanem počínaje a Pythagoriádou konče. Já jsem totiž dost soutěživý typ. Teprve ve čtvrtáku na gymnáziu jsem začala přemýšlet, co s matematikou dál. Vzala jsem si takové ty tlusté žluté Učitelské noviny a listovala jsem, které vysoké školy mají matematiku. Učit jsem nechtěla – čemuž se dneska směju, protože máme firmu působící ve vzdělávání –, takže co jiného? Tak jsem si vybrala systémové inženýrství na ekonomce a **informatiku** na **fakultě informatiky**.

* Kolik bylo na té informatice holek v ročníku?

Málo, asi 10 z 300 lidí v ročníku. Spousta holek, které jsou dobré v matematice, totiž na tu školu nejdou. Když klukovi jde matematika, tak jde na stavební fakultu nebo na **fakultu informatiky**. Holky ne, ty si vyberou raději ekonomku nebo jdou na matematiku na pedág. A to je hrozná škoda, protože se tím ztrácí spousta talentů. Lidi se stejným profilem se jen na základě pohlaví dostanou úplně jinam.

* Proč to tak je?

Když se zeptáte holek a kluků od osmi do dvanácti let, jestli by chtěli umět programovat, tak v odpovědích není rozdíl. Zajímá to stejný počet holek i kluků. I do našich kurzů v tomto věku chodí děti napůl. Pak se ale něco stane. Holky se stahují a motivace jít do **IT** po 12. roku věku výrazně klesne. Vzniká to nenápadně. Učitel například posadí na hodinu **IT** holky do zadních řad, protože předpokládá, že je to nebude zajímat. A pak je tady kolektiv, tlak vrstevníků. Nechcete jako holka jít studovat něco jiného než ostatní holky.

* Díval se na vás někdy někdo divně, že vás baví matematika?

Ne. Jak jsem jezdila na ty soutěže, tak mi to vůbec nevadilo. Začala jsem si toho všimnout až na vysoké, kde jsem byla jediná na Úvodu do programování v Pythonu (programovací jazyk).

* Je nutné, aby byl člověk, který chce pracovat v IT, dobrý v matematice?

Ne nutně. Nejde o matematiku, alespoň ne takovou, jaká se učí ve škole. Spíš jde o analytické, logické myšlení. O lásku k řešení úloh a nacházení alternativních cest k řešení. Rozhodně to není tak, že když vám nejdou průřezy krychlemi, tak nemůžete dělat v IT.

* Co si myslíte o tom, jak se dnes učí informatika na školách?

Že je to škoda. Docela často to totiž ještě vypadá tak, že se děti učí používat Word a Excel. Ale to jsou jenom nástroje. Děti se učí být uživatelé, přitom by se měly učit být tvůrci. Přitom učitelé mají spoustu možností. Můžou dětem ukázat 3D tisk, virtuální realitu, programovatelný hardware, mobilní aplikace... Na to člověk ani nepotřebuje nějaké rozsáhlé vzdělání, ale pro děti je to nesmírně motivační v tom, že jim to ukáže, co se s IT dá dělat. Dá jim to obrovskou motivaci.

* Může být dobré, když děti takzvaně visí na telefonu a tabletu?

Na to se mě rodiče hodně často ptají. Myslím, že nemá smysl jim je brát, ale naučit je ty technologie a sociální sítě používat správně, k jejich dobru. Hledala bych například různé vzdělávací aplikace. Pokud jen hrají hry nebo používají aplikace, tak jsou pořád jen uživatelé. A to se bude muset změnit. Ony musí pochopit, že můžou ten obsah i tvořit. Proto pro ně děláme kurzy. Ale ten efekt je potřeba multiplikovat, dostat moderní výuku IT do co největšího počtu škol. Takže teď se zaměřujeme na učitele, pro které děláme kurzy, a taky na ředitele.

* Spolupracujete na tom nějak s ministerstvem školství?

Zatím ne. (významná pauza) Ale tak... Jednou třeba budeme. Ministerstvo do budoucna už nebude mít monopol na vzdělávání. Čím dál větší váhu budou mít instituce neformálního vzdělávání a online výuka. Škola už dlouho nebude jediný poskytovatel vzdělání, zvláště pokud nebude schopná hodně rychle reagovat na to, jak technologie mění náš život a práci.

* Používáte ještě vůbec počítač nebo tablet?

Počítač mám u sebe vždycky. I na dovolené. Na tabletu se teď chystám kreslit prezentace. Většinu práce ale udělám na telefonu.

* Vašimi kurzy prošlo už asi 10 000 žen a dětí. Projevilo se to nějak na počtech přijatých na fakultu informatiky?

Samozřejmě se na tom podílelo asi víc faktorů, ale ano, ta čísla jsou vyšší. Když jsem nastupovala na fakultu informatiky u nás v Brně já, bylo přijato 11 procent dívek, teď už je to 18,5 procenta.

* Kdybych se chtěla ponořit do světa programování, čím byste mi doporučila začít?

Designem a kódováním webové stránky. Statickou webovou stránku třeba o svatbě pro hosty si uděláte klidně za den. Pak už je jedno, jakým jazykem začnete programovat, principy jsou obdobné. Vybrat si, využít tisíce dostupných online zdrojů nebo offline kurzů a objevovat.

* A kdybych chtěla úplně změnit kariéru? Místo novinářky být programátorkou?

Tak budete muset hodně pracovat třeba rok. Zúčastnit se rekvalifikačního kurzu, věnovat hodně času samostudiu, aplikovat znalosti na reálném projektu, najít si mentora, přihlásit se do internship programu (stáže). Rozhodně to ale není pět nebo deset let. Prostě je to zvládnutelné.

* Jak se vám žije v republice, která je vlastně úplně offline, aspoň co se týče státních úřadů, pošty a podobně?

Těžko. Ale snažím se být hrozně trpělivá. Já Česko miluju, jsem tu ráda právě kvůli tomu potenciálu, který má. Věnuju se vzdělávání, a to jsem tady správně. Samozřejmě třeba komunikace s Českou poštou mě bolí. Ale jsem životní optimista, věřím, že po malých krůčcích se to dá změnit. Kontakty se státní správou jsem minimalizovala, ale strašně mě štve, že voličský průkaz mi musí poslat poštou, a když nejsem doma, tak si ho musím vyzvednout osobně na poště. Na všechno ostatní mám datovou schránku.

* Programujete si doma nějaké věci denní potřeby podle svých představ?

To ne, ale mám skvělého kluka, který je velký geek do smart homes, takže doma zautomatizoval skoro všechno. Například nemáme klíče, všechno máme na bluetooth v telefonu. Odemkneme si aplikací, rozsvítí se světla...

* A co kdybyste ten telefon ztratila? Tak se nedostanete domů?

To se dá řešit záložním klíčem. Telefonem taky ovládáme na dálku termostat, světla, okna. Chytrou ledničku tedy ještě nemáme, ale ten základ ano.

* Co je výhodou okna na dálkové ovládání? Že nemusíte vstávat z postele?

Nejenom. To okno je taky hodně chytré: ono totiž měří kvalitu vzduchu v místnosti a automaticky se otevře, když se zvýší koncentrace CO2. Třeba několikrát za noc.

* Nemáte někdy strach, co všechno světu o sobě prostřednictvím telefonu sdělujete?

Já toho zas až tolik nesděluju. Mám sice sociální síť, ale dávám si dost pozor, co tam dávám. Určitě by bylo dobré, aby se tohle téma otevřelo například s influencery. Co ti někdy o sobě sdělují, to je úplná reality show. A lidi to od nich kopírují. Já sociální síť používám v podstatě pro profesní účely, pak mám osobní účty, ale ty jsou samozřejmě zavřené. Bezpečnost na sociálních sítích bude velkým tématem. Toho, co o mně sbírají všechny ty kamery nebo třeba Google, se nebojím. Vždycky je důležité, co o sobě světu sdělím. Například co otevírám v anonymních oknech. Snažím se o tom přemýšlet, důležité je být o krok před těmi technologiemi a vědět, jak se dají použít k mému dobru a jaká mají rizika.

* Takže se nebojíte, že by jednou technologie byly chytřejší než lidé a ovládly nás?

To je sci-fi, ale já mám sci-firáda. (směje se) Miluju britský televizní seriál Black Mirror, který ukazuje, jak by to mohlo dopadnout, kdyby lidstvo technologie nezvládlo. Pravda je, že technologie budou chytřejší než lidi. Dokonce se dá vypočítat kdy.

* Kdy?

Záleží, na který úkol. Na výpočty nás překonaly už hodně dávno. Celá výpočetní kapacita lidstva je výrazně menší než kapacita jednoho mobilního telefonu. Nicméně komplexní úkoly, které vyžadují zapojit intuici, emoční inteligenci a kreativitu, bez nás počítače ještě nějakou dobu nezvládnou. Ale jednou nejspíš ano.

* Ani to vás neděsí?

Ne. Je na nás, abychom se ty nové technologie naučili používat správně. Stejně jako kdysi oheň.

* V roce 2014 jste začínala s víkendovým kurzem pro ženy, dnes řídíte firmu se 41 zaměstnanci a

dáváte si cíle jako například naučit za rok programovat deset tisíc lidí. Kde se to ve vás vzalo?

Já miluju dobrodružství. Ráda se vrhám do neznámých věcí, láká mě možnost naučit se něco nového a posunovat projekty dopředu. A pak jsem taky soutěživá, soutěžím i sama se sebou. Baví mě posouvat laťku výš a výš. Když vidím, že to jde, nemůžu zůstat na místě. Jsem nakopávač projektů a rozjížděč, asi bych nevydržela dlouho dělat pořád to samé. Takže rozjeté projekty vždycky hned předám jiným lidem, perfektnímu týmu, a jdu zas na něco nového. Je fakt, že to všechno šlo strašně rychle. Člověk z toho má až husí kůži, že ve třiceti máme firmu, která chce ovlivňovat vzdělávání v Česku. Ale ohromně mě to nabíjí, protože to pomáhá konkrétním lidem.

* Vyhoření vám nehrozí?

Ne, to už bych hořela dávno. Máme vysoké tempo, určitě pracujeme příliš, a právě proto v týmu teď hodně začínáme mluvit o work-life balance (rovnováže profesního a soukromého života) a o mindfulness (bdělé pozornosti). Měla jsem chvíle, kdy jsem byla strašně vyčerpaná, ale když před sebou pořád vidíte další cíle, tak vás to pohání dál. Já vlastně nevím, kdy pracuju a kdy odpočívám. Moje práce je něco, co bych dělala stejně. Když jedu na konferenci o novinkách v IT, tak nedokážu říct, jestli je to zábava, nebo práce.

* Jaký je průměrný věk u vás ve firmě?

Asi třicet let.

* A sedí fyzicky někde v kanceláři? Nebo jak vlastně pracuje taková digitální firma?

Hodně lidí pracuje z domova, všechny tři zakladatelky jsou teď na mateřské dovolené, ale pořád se podílejí na strategii firmy. Používáme různé digitální pracovní nástroje, takže je úplně jedno, jestli pracujete z Filipín, nebo z Prahy.

* Vaším oblíbeným sportem je kite surfing, surfování s drakem. Viděla

* jsem videa, na kterých drak vytáhl surfera docela vysoko nad hladinu, bylo už i dost smrtelných úrazů. Nemáte z toho strach?

Ne. Když to umíte, tak je to docela bezpečný sport. Naučil mě to ještě na střední škole táta, který tehdy byl asi jedním z prvních, kdo to tady dělal. Hned druhý den jsme byli někde na poli a měla jsem pěkný otřes mozku, mámě jsme to tenkrát radši ani neříkali. Ale já miluju adrenalin, čistí mi hlavu. Takže mi tenhle sport hodně sedne. Jenom se nedá dělat pořád, je potřeba, aby byl silný vítr. Takže dělám ještě downhill na biku a horolezení a tady v Praze běhám do kopců, chodím lézt na stěnu a s partnerem děláme párovou akrobacii, to je taková trochu cirkusová jóga. Kolik týdnů v roce si dáváte dovolenou? To se právě nedá říct. Dovolená pro mě je, když jsem offline. To je pár dní v roce, třeba týden. Na spoustu cest si ale беру práci s sebou. Destinaci si vybírám podle toho, aby tam hodně foukalo a byla tam dobrá wifí. Ráno nefouká, tak si sednu a pracuju, pak jdu odpoledne na kite a večer třeba vyřídím ještě nějaké maily. Takhle to dělám tak šest až osm týdnů v roce, zhruba jednou za šest týdnů někam vyjedu. Mám pocit, že pro management firmy je vystoupit z rutiny to nejlepší, co se dá udělat. Ty nejdůležitější věci jsou vidět až z dálky. Strategii firmy máte rozmyšlenou roky dopředu, víte, že letos naučíte programovat deset tisíc lidí a že v příštích letech otevřete v Praze vlastní vzdělávací centrum. Plánujete si takhle přesně i osobní život? To ne. Samozřejmě přemýšlím třeba o tom, kdy mít rodinu, ale to prostě nějak přijde. Já jsem si do třiceti splnila strašně moc snů. Bydlím s klukem, se kterým chci být do konce života, pracuji ve firmě, která mě baví. Já vlastně mám všechno, co chci, a jsem strašně šťastná.

***

DITA PŘIKRYLOVÁ (30)

Po Gymnáziu Jakuba Škody v Přerově absolvovala Ekonomicko-správní fakultu a **Fakultu informatiky** Masarykovy univerzity v Brně. Poté pracovala jako konzultantka a datová analytička. Před pěti lety se stala spoluzakladatelkou neziskové organizace Czechitas, pořádající kurzy a workshopy programování pro ženy s cílem zvýšit jejich podíl v oboru **IT**. Roku 2016 získala od Evropského parlamentu Cenu evropského občana.

Nemá smysl dětem brát mobily a tablety, ale naučit je ty technologie a sociální sítě používat správně, k jejich dobru.

Baví mě posouvat laťku výš a výš. Když vidím, že to jde, nemůžu zůstat na místě. Jsem nakopávač projektů a rozjížděč, asi bych nevydržela dlouho dělat pořád to samé.

Foto popis| Dita Přikrylová (zcela vpředu) s týmem organizace Czechitas.

Foto autor| Foto: Jan Zátorský

Foto popis| Na protější straně: Účastnice kurzů pořádaných organizací Czechitas, již Dita Přikrylová v roce 2014 spoluzakládala. Jejím cílem je přitáhnout k oboru informačních technologií více žen. Nejprve Přikrylová pořádala v Brně víkendové kurzy programování, později rozšířené o grafiku, tvorbu webu a datovou analýzu a o další města jako Praha, Ostrava, Olomouc nebo Mladá Boleslav.

Foto autor| Foto archiv Czechitas